

REISERAPPORT FRA USA 11-22. JUNI 1992

Prosjektbetegnelse: **Did Roosevelt Pave the Way for the Vietnamese Revolution?**

Prosjektansvarlig: **Stein Tønnesson**

Reisen begynte med arkivarbeid i Washington fra 12 til 17 juni og ble avsluttet med deltakelse på en historikerkonferanse i Hyde Park, New York, 17-21 juni.

Hensikten med arkivarbeidet var å søke beviser for min hypotese om at Roosevelt bevisst fremprovoserte det japanske kuppet mot det franske kolonistyre i Indokina 9. mars 1945.

Jeg konsentrerte meg om militærarkivene i National Archives, om admiral Nimitz' arkiv i Naval Historical Center og om Admiral Halsey og Admiral Kings privatarkiver i Library of Congress. Hensikten var:

1) å finne dokumenter som viste at Halsey, Nimitz eller King hadde drøftet Admiral Halseys marineraid mot Indokina med president Roosevelt før det ble iverksatt 12. januar 1945 (raidet var viktig fordi det fremprovoserte den japanske beslutningen om å iverksette kuppet mot franskmennene). Det lyktes meg ikke å finne noen slik dokumentasjon.

2) å finne dokumenter som viste hva begrunnelsen var for å gjennomføre raidet. Her fant jeg de etterretningsrapportene (og fortolkningene av dem) som dannet grunnlag for iverksettelsen av raidet, men jeg greide ikke å avgjøre om disse (feilaktige) rapportene ble trodd, fortolket gjennom "wishful thinking" eller simpelthen funnet opp. Lite tyder imidlertid på det siste. Det kan se ut som at Nimitz virkelig trodde det befant seg en betydelig japansk flåtestyrke i indokinesiske farvann da han ga Halsey ordre om raidet.

3) å gjennomgå amerikansk etterretningsmateriale om Fransk Indokina for å se hvor mye USA visste på forhånd om det japanske kuppet 9. mars. Dette lyktes godt, og kjennskapen var forbløffende. Gjennom avkodning av japanske diplomatiske telegrammer hadde amerikanerne detaljerte forhåndskunnskaper om det japanerne ville gjøre, og ingen advarsel ble tilsynelatende sendt franskmennene. Jeg kan ikke bevise at Roosevelt selv leste disse etterretningsrapportene, men han var personlig sterkt opptatt av Indokina.

Dagen før årskonferansen i SHAFR (Society for Historians of American Foreign Relations) skrev jeg om mitt "paper" på grunnlag av de funn jeg hadde gjort i Washington, men fremleggelsen av "paperet" ble en helt annen slags forestilling enn jeg hadde trodd på forhånd. Jeg ble plassert i et panel sammen med bare eldre historikere som alle var Roosevelt-beundrere og som kun hadde forakt til overs for forsøk på å revidere gjeldende historieoppfatning uten endegyldig bevismateriale. Det "paper" som ble fremlagt rett før mitt (Butow), raljerte over alle "Roosevelt-bashers" som hadde beskyldt presidenten for å fremprovosere Pearl Harbor, og så ble jeg brukt som et slags eksempel på en lignende konspirasjonsteoretiker. I mitt "paper" hadde jeg lagt vekt på å skjelne konsekvent mellom det jeg kunne dokumentere (fakta) og det jeg utledet, sluttet meg til eller gjettet om, og jeg understreket at jeg så langt fra anså min hypotese for bevist (det er ikke så lett å bevise at en president manipulerer, for den som sitter på toppen behøver ikke å rapportere til noen). Alle mine usikkerhetsformuleringer ble utnyttet av de to kommentatorene (Justus Doenecke og Hans Trefousse) til å forsøke å latterliggjøre meg. De listet opp alle mine usikkerhetsformuleringer, unnlot konsekvent å nevne noe av det nye faktiske materiale jeg hadde fremlagt, og

erklærte at min hypotese falt på sin egen urimelighet. Det hører med til historien at panelet ble avholdt i Roosevelts hjem med hans portrett på veggen og omlag 60 Roosevelt-beundrere i salen som lyttet uhyre oppmerksomhet til hvert ord jeg sa, men ikke dro på munnvikene under en eneste av mine velforberedte vittigheter. Vietnam-spesialistene på konferansen hadde nok luktet luntet, for de holdt seg vekk (de er dessuten alle sammen for glade i Roosevelt til å like at noen angriper ham så hardt som jeg gjorde -- tror jeg.) Jeg smilte og kjempet meg gjennom seansen og fikk anledning til en 5 minutters alvorlig "forsvarstale". Under spørsmålsrunden var det ikke én som åpnet munnen til mitt forsvar, men mange kom bort til meg for å rose mitt "mot" under hagefesten etterpå.

Det er første gang jeg har opplevd noe lignende siden jeg ble historiker. I det minste er jeg blitt lagt merke til i USA, og jeg fikk en øredøvende bekreftelse på at min hypotese er kontroversiell. Jeg fikk blod på tann og har enda mer lyst enn noensinne til å bevise den.

Under konferansen hørte jeg mange gode "papers" fra andre historikere, og jeg fikk god kontakt med to doktorgrads-studenter ved University of Kentucky som arbeider med Vietnam og Roosevelts Indokinapolitikk. Den ene hadde utnyttet min bok temmelig grundig ved utarbeidelsen av sitt "paper".

Jeg fant ikke det bevis jeg søkte i Washington, og jeg greide ikke å overbevise noen (tror jeg) om min hypotese ved SHAFR-konferansen, men jeg fant ytterligere interessant materiale, vakte betydelig oppsikt og knyttet verdifulle kontakter.

Så alt i alt mener jeg virkelig turen var verdt de 18.000 kronene jeg fikk som bidrag fra Nansenfondet.

Oslo, 26.6.92

Stein Tønnesson